

**Rozkład materiału nauczania z biologii dla klasy 6 szkoły podstawowej
oparta na Programie nauczania biologii – Puls życia autorstwa Anny Zdziennickiej**

Dział programu	Treści nauczania	Cele edukacyjne	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne
I. Świat zwierząt	1. W królestwie zwierząt <ul style="list-style-type: none"> wspólne cechy zwierząt poziomy organizacji ciała zwierząt: komórka, tkanki, narządy, układy narządów grupy systematyczne zwierząt cechy charakterystyczne grup zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> ustalenie wspólnych cech zwierząt wykazanie stopniowego komplikowania się poziomów organizacji ciała zwierząt przypomnienie wiadomości z przyrody o grupach systematycznych w obrębie królestwa zwierząt prezentowanie cech charakterystycznych dla wskazanych grup zwierząt 	II.7.1	<ul style="list-style-type: none"> burza mózgów na temat wspólnych cech zwierząt gra dydaktyczna <i>Od komórki do organizmu</i> wyszukiwanie informacji w różnych źródłach na temat danej grupy zwierząt przygotowanie wystąpienia na wskazany temat 	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik ilustracje różnych gatunków zwierząt tablica interaktywna atlas zwierząt albumowe wydania książek, w których przedstawiono poszczególne grupy zwierząt
	2. Tkanka nabłonkowa, mięśniowa i nerwowa <ul style="list-style-type: none"> rodzaje tkanek zwierzęcych budowa i funkcje tkanki nabłonkowej budowa i sposób pracy tkanki mięśniowej elementy budowy i funkcje komórek nerwowych 	<ul style="list-style-type: none"> wykazanie związku między budową tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami określanie miejsca występowania omawianych tkanek omówienie budowy i sposobu pracy tkanki mięśniowej analizowanie budowy i funkcji komórek nerwowych ćwiczenie umiejętności poprawnego mikroskopowania ćwiczenie umiejętności rysowania obrazu spod 	II.7.1	<ul style="list-style-type: none"> wskazywanie miejsca występowania omawianych tkanek obserwacje mikroskopowe tkanek zwierzęcych rysowanie tkanek zwierzęcych zaobserwowanych pod mikroskopem analizowanie schematów przedstawiających budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych 	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik sprzęt do mikroskopowania preparaty trwałe tkanek zwierzęcych ilustracje przedstawiające występowanie omawianych tkanek

		mikroskopu			
	3. Tkanka łączna <ul style="list-style-type: none"> • rodzaje i miejsca występowania tkanki łącznej • funkcje tkanki kostnej, chrzęstnej i tłuszczowej • cechy charakterystyczne budowy poszczególnych tkanek • krew, jej składniki i ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie budowy różnych rodzajów tkanki łącznej • wskazanie miejsc występowania omawianych tkanek • doskonalenie umiejętności poprawnego mikroskopowania 	II.7.1	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacje mikroskopowe różnych rodzajów tkanki łącznej • mapa mentalna – związek między budową poszczególnych tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • sprzęt do mikroskopowania • preparaty trwałe tkanek łącznych • tablica interaktywna lub płyta multimedialna
	4. Podsumowanie wiadomości				
	5. Sprawdzenie wiadomości				
II. Od parzydełkowców do pierścienic	6. Parzydełkowce – najprostsze zwierzęta tkankowe <ul style="list-style-type: none"> • środowisko życia parzydełkowców • budowa morfologiczna parzydełkowców • cechy wspólne parzydełkowców • znaczenie parzydełkowców w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie miejsc występowania parzydełkowców • poznanie charakterystycznych cech budowy parzydełkowców • wskazanie różnic w budowie polipa i meduzy • omówienie znaczenia parzydełkowców w przyrodzie i dla człowieka 	II.7.2, 8	<ul style="list-style-type: none"> • makroskopowa obserwacja wybranego przedstawiciela parzydełkowców, np. stułbi płowej • analizowanie schematów przedstawiających budowę parzydełkowców • obserwacja naturalnych okazów szkieletów koralowców • dyskusja nad znaczeniem parzydełkowców w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • obserwacja stułbi płowej w hodowli lub na filmie edukacyjnym • materiały edukacyjne Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku • foliogramy i plansze przedstawiające budowę parzydełkowców • szkielety koralowców
	7. Płazińce – zwierzęta, które mają płaskie ciało <ul style="list-style-type: none"> • środowisko życia płazińców • cechy charakterystyczne budowy płazińców • przystosowania tasiemców do pasożytniczego trybu życia • drogi zarażenia płazińcami 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie środowiska życia płazińców • poznanie budowy morfologicznej i czynności życiowych płazińców • wykazanie związku między budową płazińców a trybem ich życia 	II.7.3, 8	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja różnych przedstawicieli płazińców • rozpoznawanie czynności życiowych płazińców – żywy okaz lub na filmie edukacyjnym • wyszukiwanie informacji na temat chorób wywoływanych przez płazińce 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • preparaty mokre, np. tasiemca • obserwacja żywego okazu wyławka lub na filmie przyrodniczym, • różne źródła informacji na temat płazińców

	<p>pasożytniczymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposoby zapobiegania zarażeniu się tasiemcem • znaczenie płazińców w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie dróg zarażenia się chorobami wywołwanymi przez płazińce • omówienie znaczenia płazińców w przyrodzie i dla człowieka 			<p>(encyklopedia zdrowia, słowniki, internet)</p> <ul style="list-style-type: none"> • materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej
	<p>8. Nicienie – zwierzęta, które mają nitkowate ciało</p> <ul style="list-style-type: none"> • środowisko i tryb życia nicieni • cechy charakterystyczne nicieni • budowa zewnętrzna nicieni • choroby wywołwane przez nicienie • drogi zarażenia nicieniami pasożytniczymi • profilaktyka chorób wywołwanych przez nicienie • przegląd nicieni i ich znaczenie w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • poznawanie środowiska i trybu życia nicieni • wskazanie cech charakterystycznych budowy nicieni • obserwowanie czynności życiowych nicieni • poznanie dróg zarażenia się chorobami wywołwanymi przez nicienie • omówienie znaczenia profilaktyki chorób wywołwanych przez nicienie • wskazanie znaczenia nicieni w przyrodzie i dla człowieka 	II.7.4, 8	<ul style="list-style-type: none"> • analiza budowy zewnętrznej nicieni – w hodowli lub na filmie edukacyjnym • obserwacja czynności życiowych nicieni – w hodowli lub na filmie edukacyjnym • dyskusja na temat „choroby brudnych rąk” • wyszukiwanie informacji na temat znaczenia profilaktyki zakażeń chorobami wywołwanymi przez nicienie • rozmowa dydaktyczna na temat znaczenia nicieni w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • hodowle nicieni, np. węgorzka octowego • foliogramy multimedialne • cyfrowe zasoby internetowe • encyklopedia zdrowia • materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej
	<p>9. Pierścienice – zwierzęta, które mają segmentowane ciało</p> <ul style="list-style-type: none"> • środowisko życia pierścienic • cechy budowy zewnętrznej pierścienic • przegląd pierścienic • cechy wspólne pierścienic oraz ich zróżnicowanie • znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • poznawanie środowisk życia pierścienic • prezentowanie cech wspólnych i różnic między pierścienicami • analizowanie budowy i czynności życiowych pierścienic • rozpoznawanie pierścienic wśród innych zwierząt • omówienie znaczenia pierścienic w przyrodzie i dla człowieka 	II.7.5, 8	<ul style="list-style-type: none"> • zakładanie i prowadzenie hodowli dżdżownic • obserwacja budowy, czynności życiowych oraz wpływu dżdżownic na strukturę gleby • rozpoznawanie pierścienic wśród innych zwierząt • wyszukiwanie informacji o pierścienicach w różnych źródłach • mapa mentalna na temat znaczenia pierścienic 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • sprzęt do założenia hodowli dżdżownic: szklane naczynie, różne rodzaje gleby, suche liście • lupy do obserwacji szczecinek i otworu gębowego • sprzęt do prowadzenia obserwacji • filmy przyrodnicze

	10. Podsumowanie wiadomości				
	11. Sprawdzenie wiadomości				
III. Stawonogi i mięczaki	12. Cechy stawonogów <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie środowisk występowania stawonogów • cechy charakterystyczne budowy stawonogów • zróżnicowanie budowy stawonogów • podstawa podziału stawonogów na skorupiaki, owady i pajęczaki • cechy adaptacyjne stawonogów, umożliwiające im opanowanie różnych środowisk 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie różnorodności środowisk życia stawonogów • wykazanie jedności i różnorodności budowy oraz czynności życiowych stawonogów • analizowanie cech adaptacyjnych stawonogów, umożliwiającym opanowanie różnych środowisk 	II.7.6, 8	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja żywych okazów stawonogów • analizowanie schematów przedstawiających budowę ciała stawonogów • obserwacja budowy szkieletów stawonogów • praca w grupach – przygotowanie plakatu lub portfolio na temat jedności i różnorodności w świecie stawonogów • zajęcia terenowe połączone z obserwacją żywych okazów stawonogów • rozpoznawanie stawonogów przy pomocy atlasów 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • żywe okazy stawonogów, np. muchy, pająka, motyla • preparaty mokre, np. raka • gabloty z okazami stawonogów • szkielety stawonogów • foliogramy i plansze przedstawiające budowę ciała stawonogów • klucze do oznaczania i rozpoznawania stawonogów
	13. Skorupiaki – stawonogi, które mają twarde pancerz <ul style="list-style-type: none"> • środowisko życia skorupiaków • cechy charakterystyczne budowy zewnętrznej wybranych skorupiaków • wybrane czynności życiowe skorupiaków • znaczenie skorupiaków w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie środowiska życia skorupiaków • omówienie budowy zewnętrznej wybranych przedstawicieli skorupiaków • scharakteryzowanie wybranych czynności życiowych skorupiaków • wskazanie znaczenia skorupiaków w przyrodzie i dla człowieka 	II.7.6, 8	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja żywych przedstawicieli skorupiaków w naturze lub na filmie edukacyjnym • ćwiczenia w rozpoznawaniu skorupiaków • dyskusja nad znaczeniem skorupiaków 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • suche lub mokre preparaty zwierząt • szkielety pąkli • zdjęcia skorupiaków pochodzące z różnych źródeł • tablica lub płyta multimedialna
	14. Owady – stawonogi zdolne do lotu <ul style="list-style-type: none"> • miejsce występowania owadów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie środowisk życia owadów • poznanie zróżnicowanego 	II.7.6, 8	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja czynności życiowych owadów – żywe okazy lub na filmie edukacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • gabloty z okazami owadów

	<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowany tryb życia owadów • cechy charakterystyczne budowy wybranych gatunków owadów • sposoby odżywiania się owadów • przystosowania owadów do pobierania pokarmu • przystosowania owadów do życia w różnych środowiskach • znaczenie owadów w przyrodzie i dla człowieka 	<p>trybu życia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyszukiwanie w budowie morfologicznej cech adaptacyjnych do różnych warunków środowiska • analizowanie zróżnicowania budowy aparatów gębowych u różnego rodzaju owadów • obserwowanie przedstawicieli owadów • rozpoznawanie pospolitych owadów • omówienie znaczenia owadów w przyrodzie i dla człowieka 		<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie gatunków owadów na podstawie atlasów i kluczy pospolitych • wykazanie cech adaptacyjnych owadów na podstawie filmów przyrodniczych • wyszukiwanie w różnych źródłach informacji dotyczących znaczenia owadów – także na temat form pasożytniczych i szkodników • debata na temat znaczenia owadów 	<ul style="list-style-type: none"> • materiały ilustracyjne z różnych źródeł: zasoby internetowe, atlasy, klucze do oznaczania owadów
	<p>15. Pajęczaki – stawonogi, które mają cztery pary odnóży</p> <ul style="list-style-type: none"> • miejsce występowania pajęczaków • tryb życia różnych pajęczaków • cechy charakterystyczne budowy wybranych przedstawicieli pajęczaków • znaczenie pajęczaków w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie środowisk występowania pajęczaków • omówienie charakterystycznych cech budowy pajęczaków • analizowanie różnych trybów życia pajęczaków • wykazanie cech budowy pajęczaków na podstawie wybranych przedstawicieli • analizowanie sposobów odżywiania pajęczaków na przykładzie wybranych przedstawicieli • omówienie znaczenia pajęczaków w przyrodzie i dla człowieka 	II.7.6, 8	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukiwanie pajęczaków w najbliższym otoczeniu • obserwacja czynności życiowych pajęczaków – żywych okazów lub na filmach edukacyjnych • rozpoznawanie pajęczaków wśród innych stawonogów, klasyfikowanie ich na podstawie cech morfologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • cyfrowe zasoby internetowe • atlasy, klucze do oznaczania stawonogów
	<p>16. Mięczaki – zwierzęta, które mają muszlę</p> <ul style="list-style-type: none"> • miejsce występowania mięczaków 	<ul style="list-style-type: none"> • poznawanie środowisk życia mięczaków • opisanie budowy 	II.7.7, 8	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja mięczaków – żywe okazy lub na filmach edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • okazy naturalne lub preparaty mokre

	<ul style="list-style-type: none"> • tryb życia mięczaków • wygląd zewnętrzny mięczaków • wspólne cechy mięczaków • różnice w budowie ślimaków, małży i głowonogów • znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka 	<p>zewnętrznej ślimaków, małży i głowonogów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazanie różnicy w budowie poszczególnych grup mięczaków • omówienie znaczenia mięczaków w przyrodzie i dla człowieka 		<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie budowy ciała mięczaków • obserwacja budowy szkieletów mięczaków • praca w grupach – podobieństwa i różnice w budowie oraz czynnościach życiowych mięczaków • zestawianie tabelaryczne cech morfologicznych mięczaków • rozpoznawanie mięczaków na podstawie klucza zawartego podręczniku 	<p>mięczaków, np. szczeżui</p> <ul style="list-style-type: none"> • okazy naturalne muszli • foliogramy i plansze przedstawiające budowę ciała mięczaków • tablica lub płyta multimedialna
17. Podsumowanie wiadomości					
18. Sprawdzenie wiadomości					
Koniec semestru I					
	<p>19. Ryby – kręgowce środowisk wodnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • środowisko życia ryb • przystosowania ryb do życia w wodzie • wymiana gazowa u ryb • ryby jako zwierzęta zmiennocieplne • rozmnażanie się i rozwój ryb 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazanie zależności między budową ryb a środowiskiem ich życia • wyjaśnienie, czym jest zmiennocieplność • poznanie sposobu przeprowadzania wymiany gazowej u ryb • definiowanie tarła jako charakterystycznego sposobu rozmnażania ryb 	II.7.9, 14	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacje okazów ryb – w akwarium lub na filmie edukacyjnym • rozmowa dydaktyczna na temat związku między budową ryb a środowiskiem ich życia • praca w grupach nad zagadnieniem przystosowania ryb do pełnienia funkcji życiowych • prowadzenie hodowli ryb 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • tablica lub płyta multimedialna • filmy edukacyjne z serii <i>Widziane z bliska</i> • kolekcja łusek różnych gatunków ryb • akwariowa hodowla ryb
	<p>20. Przegląd i znaczenie ryb</p> <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie budowy ryb • związek między budową ryb a trybem ich życia • strategie zdobywania pokarmu przez ryby 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazanie związku między budową ciała ryb a zajmowanym siedliskiem i trybem życia • wyjaśnienie strategii zdobywania pokarmu przez 	II.7.9, 14	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia w samodzielnym wyszukiwaniu informacji dotyczących znaczenia ryb • rozmowa dydaktyczna na temat potrzeby ochrony ryb • zwiedzenie – jeśli to możliwe – 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • teksty źródłowe • cyfrowe zasoby internetowe • atlasy ryb morskich i słodkowodnych

IV. Kręgowce zmiennocieplne	<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie ryb w przyrodzie i dla człowieka • sposoby ochrony ryb 	<p>ryby</p> <ul style="list-style-type: none"> • określenie znaczenia ryb w przyrodzie i dla człowieka • uzasadnienie konieczności ochrony ryb morskich i słodkowodnych 		Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku lub wystawy akwarystycznej	<ul style="list-style-type: none"> • akwariowa hodowla ryb z różnych siedlisk
	<p>21. Płazy – kręgowce wodno-lądowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • środowisko życia płazów • przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie • płazy jako zwierzęta zmiennocieplne • rozmnażanie się i rozwój płazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie miejsc bytowania płazów • wykazanie sposobów przystosowania się płazów do życia w wodzie i na lądzie • omówienie sposobu wymiany gazowej u płazów • wyjaśnienie, na czym polega rola skóry w wymianie gazowej płazów • omówienie sposobu rozmnażania i rozwoju płazów 	II.7.10, 14	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja przedstawicieli płazówna filmie przyrodniczym • pogadanka na temat związku między budową płazów a środowiskiem ich życia • mapa mentalna – przystosowania płazów do życia w dwóch środowiskach 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • płyta lub tablica multimedialna • materiały ilustracyjne z różnych źródeł
	<p>22. Przegląd i znaczenie płazów</p> <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie budowy i trybu życia płazów • charakterystyka płazów beznogich, ogoniastych i bezogonowych • gatunki płazów żyjących w Polsce • znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka • sposoby ochrony płazów 	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie zróżnicowania budowy płazów • poznanie i rozpoznawanie gatunków płazów żyjących w Polsce • omówienie znaczenia płazów w przyrodzie i dla człowieka • wskazanie głównych zagrożeń dla płazów • przedstawienie sposobów ochrony płazów 	II.7.10, 14	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia w samodzielnym wyszukiwaniu informacji na temat znaczenia płazów w różnych źródłach • ćwiczenia w klasyfikowaniu zwierząt do odpowiednich grup systematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • zasoby internetowe • klucze oraz przewodniki do oznaczania płazów
	<p>23. Gady – kręgowce, które opanowały ląd</p> <ul style="list-style-type: none"> • środowisko życia gadów • przystosowania gadów do życia na 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie środowiska życia gadów • przedstawienie cech wspólnych charakteryzujących 	II.7.11, 14	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja przedstawicieli gadów • obserwacja wylinek gadów • pogadanka na temat związku 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • okazy naturalne pokrycia ciała gadów: wylinki, łuski, pancerz

	<p>lądzie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmienność ciepłota gadów • rozmnażanie i rozwój gadów 	<p>gady</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie, czym jest odrętwienie • analizowanie przystosowań gadów do życia na lądzie • omówienie sposobu wymiany gazowej u gadów • omówienie rozmnażania i rozwoju gadów 		<p>między budową gadów a środowiskiem ich życia</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizowanie i porównywanie pokrycia ciała gadów 	<p>żółwia</p> <ul style="list-style-type: none"> • plansze i foliogramy z budową gadów • film przyrodniczy, np. z serii <i>Widziane z bliska</i>
	<p>24. Przegląd i znaczenie gadów</p> <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie w budowie zewnętrznej gadów • tryb życia gadów • gatunki gadów żyjących w Polsce • sposoby ochrony gadów • znaczenie gadów w przyrodzie dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie różnorodności gadów • wykazanie związku między sposobem rozmnażania i typem rozwoju a środowiskiem życia gadów • poznawanie i rozpoznawanie gadów żyjących w Polsce • omówienie znaczenia gadów • wskazanie zagrożeń dla gadów i sposobów ich ochrony 	II.7.11, 14	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat związku między budową gadów a środowiskiem ich życia • analizowanie i porównywanie pokrycia ciała gadów • mapa mentalna – przystosowanie gadów do życia na lądzie • oglądanie filmu edukacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • klucze oraz przewodniki do oznaczania i rozpoznawania pospolitych gatunków zwierząt kręgowych • film przyrodniczy, np. z serii <i>Widziane z bliska</i>
25. Podsumowanie wiadomości					
26. Sprawdzenie wiadomości					
	<p>27. Ptaki – kręgowce zdolne do lotu</p> <ul style="list-style-type: none"> • środowisko życia ptaków • cechy charakterystyczne ptaków • budowa i przystosowania ptaków do lotu • rodzaje piór i ich budowa • wymiana gazowa u ptaków • rozmnażanie i rozwój ptaków • opieka nad potomstwem 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazanie różnorodności środowisk życia ptaków • zdefiniowanie ptaków jako zwierząt stałocieplnych • analizowanie związku między budową ptaków a ich przystosowaniem do lotu • omówienie budowy piór • wykazanie związku między przebiegiem wymiany gazowej u ptaków a ich 	II.7.12, 14	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja czynności życiowych ptaków – żywe okazy lub na filmie edukacyjnym • analizowanie budowy ptaków w związku z przystosowaniem do lotu • pogadanka na temat związku między budową ptaków a środowiskiem ich życia • wskazywanie różnic w budowie piór 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • szkielet lub kości ptaka • różne rodzaje piór • lupy • film edukacyjny o życiu ptaków • jajo kurze

V. Kręgowce stałocieplne		<ul style="list-style-type: none"> przystosowaniem do lotu • omówienie rozmnażania i rozwoju ptaków 		<ul style="list-style-type: none"> • mapa mentalna – przystosowania ptaków do lotu • obserwacja budowy jaja 	
	28. Przegląd i znaczenie ptaków <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie budowy zewnętrznej ptaków • związek między budową ptaków a środowiskiem ich życia • znaczenie ptaków w przyrodzie i dla człowieka • sposoby ochrony ptaków • obserwowanie czynności życiowych ptaków 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazanie związku między budową ptaków a zajmowanymi środowiskami • omówienie znaczenia ptaków w przyrodzie i dla człowieka • uzasadnienie potrzeby ochrony ptaków 	II.7.12, 14	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie w terenie pospolitych gatunków ptaków • analizowanie związku między budową ptaków a zajmowanymi przez nie środowiskami • rozmowa dydaktyczna na temat znaczenia ptaków i potrzeby ich ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • tablica lub płyta multimedialna • filmy przyrodnicze z serii <i>Widziane z bliska</i> • klucze, atlasy i przewodniki do rozpoznawania ptaków
	29. Ssaki – kręgowce, które karmią młode mlekiem <ul style="list-style-type: none"> • różnorodność środowisk życia ssaków • wspólne cechy budowy ssaków • skóra i jej wytwory • wymiana gazowa u ssaków • rozmnażanie i rozwój ssaków 	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie budowy ssaków • wykazanie związku między budową skóry ssaków a pełnioną przez nią funkcją • omówienie związku między budową płuc ssaków a sprawnością wymiany gazowej • charakteryzowanie rozmnażania i rozwoju ssaków 	II.7.13,14	<ul style="list-style-type: none"> • mapa mentalna – przystosowanie ssaków do życia na lądzie • wyszukiwanie w różnych źródłach informacji na temat przedstawicieli różnych rządów ssaków 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • okazy wytworów naskórka ssaków: kopyta, rogi, włosy, pazury • encyklopedie, słowniki, internet, klucze, atlasy i przewodniki do rozpoznawania ssaków
	30. Przegląd i znaczenie ssaków <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie budowy ssaków • przystosowania ssaków do życia w różnych środowiskach • znaczenie ssaków w przyrodzie i dla człowieka • główne zagrożenia dla ssaków • sposoby ochrony ssaków 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie jedności i różnorodności wśród ssaków • zrozumienie związku między budową ssaków a środowiskiem i trybem ich życia • omówienie znaczenia ssaków w życiu i gospodarce człowieka • omówienie głównych zagrożeń dla ssaków 	II.7.13,14	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia terenowe (wycieczka do zoo) połączone z obserwacją zwierząt • pogadanka na temat odpowiedzialności za zwierzęta hodowane w domu • burza mózgów – znaczenie ssaków w gospodarce i życiu człowieka • dyskusja na temat ochrony ssaków 	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik • klucze, atlasy i przewodniki do rozpoznawania ssaków • lupy, lornetki • karty pracy do zajęć terenowych • zasoby internetowe, np. na temat różnorodności biologicznej w Polsce

		<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnienie potrzeby ochrony ssaków 			
	31. Podsumowanie wiadomości				
	32. Sprawdzenie wiadomości				

Autorka: Elżbieta Mazurek